A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2017. június 14.*

„Előzetes döntéshozatal — Fogyasztóvédelem — Alternatív vitarendezési eljárások — 2008/52/EK irányelv — 2013/11/EU irányelv — A 3. cikk (2) bekezdése — Hitelintézet által kezdeményezett fizetési meghagyásos eljárás keretében a fogyasztó által benyújtott ellentmondás — Az igazságszolgáltatás igénybevételéhez való jog — Közvetítési eljárás kötelező igénybevételét előíró nemzeti szabályozás — Ügyvéd segítségének kötelező igénybevétele — A kereset elfogadhatóságának feltétele”

A C-75/16. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Tribunale Ordinario di Verona (veronai bíróság, Olaszország) a Bírósághoz 2016. február 10-én érkezett, 2016. január 28-i határozatával terjesztett elő a

Livio Menini,

Maria Antonia Rampanelli

és

a **Banco Popolare Società Cooperativa között folyamatban lévő eljárásban**,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: R. Silva de Lapuerta (előadó) tanácselnök, E. Regan, J.-C. Bonichot, C. G. Fernlund és S. Rodin bírák,

főtanácsnok: H. Saugmandsgaard Øe,

hivatalvezető: R. Schiano tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2016. november 24-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– az olasz kormány képviseletében G. Palmieri, meghatalmazotti minőségben, segítője: D. Del Gaizo avvocato dello Stato,

– a német kormány képviseletében M. Hellmann és T. Henze, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében E. Montaguti, C. Valero és M. Wilderspin, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: olasz.

a főtanácsnok indítványának a 2017. február 16-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a fogyasztói jogviták alternatív rendezéséről, valamint a 2006/2004/EK rendelet és a 2009/22/EK irányelv módosításáról szóló, 2013. május 21-i 2013/11/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (fogyasztói alternatív vitarendezési irányelv) (HL 2013. L 165., 63. o.), valamint a polgári és kereskedelmi ügyekben végzett közvetítés egyes szempontjairól szóló, 2008. május 21-i 2008/52/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2008. L 136., 3. o.) értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet a Livio Menini és Maria Antonia Rampanelli, valamint a Banco Popolare Società Cooperativa között az L. Menini és M. A. Rampanelli nevén a Banco Popolarénál vezetett folyószámlát terhelő, e bank által egy hitelkeret szerződést követően nyújtott hitel rendezésének tárgyában folyamatban lévő jogvitában terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 2008/52 irányelv

3 A 2008/52 irányelv (8) és (13) preambulumbekezdése kimondja:

„(8) Ezen irányelv rendelkezései csak a határokon átnyúló vitákban történő közvetítésre alkalmazandók, azonban semmi nem akadályozza a tagállamokat abban, hogy ezeket a rendelkezéseket belföldi közvetítési eljárásokban is alkalmazzák.

[…]

(13) Az ezen irányelv által előírt közvetítés önkéntes eljárás abban az értelemben, hogy azt a felek maguk irányítják, kívánságuk szerint szervezhetik és tetszőleges időpontban meg is szakíthatják. […]”

4 Ezen irányelv 1. cikkének értelmében:

„(1) Ezen irányelv célja a jogviták alternatív rendezéséhez való hozzáférés elősegítése és a jogviták egyezséggel történő rendezésének megkönnyítése, azáltal, hogy ösztönzi a közvetítés igénybevételét és biztosítja a közvetítés és a bírósági eljárás közötti kiegyensúlyozott kapcsolatot.

(2) Ezt az irányelvet határokon átnyúló vitákban, polgári és kereskedelmi ügyekben kell alkalmazni, kivéve azon jogok és kötelezettségek tekintetében, amelyekről a megfelelő alkalmazandó jogszabályok szerint a felek nem rendelkeznek. Ez a rendelet nem terjed ki különösen az adó-, vám- vagy közigazgatási ügyekre, vagy az államnak a közhatalmi jogosítványai gyakorlása (*acta iure imperii*) során végrehajtott intézkedéseire vagy mulasztásaira vonatkozó felelősségre.

[…]”

5 Az említett irányelv 2. cikkének (1) bekezdése így rendelkezik:

„Ezen irányelv alkalmazásában határokon átnyúló vita az olyan vita, amelyben legalább az egyik fél a másik félétől eltérő tagállamban rendelkezik állandó lakóhellyel vagy szokásos tartózkodási hellyel abban az időpontban, amikor:

a) a felek a vita felmerülését követően megállapodnak a közvetítés igénybevételéről;

b) a közvetítést a bíróság rendeli el;

c) a közvetítés igénybevételére vonatkozó kötelezettség keletkezik a nemzeti jog szerint; vagy

d) az 5. cikk alkalmazásában a feleket felhívják a közvetítés igénybevételére."

6 Ugyanezen irányelv 3. cikkének a) pontja úgy határozza meg a „közvetítés" fogalmát, hogy az olyan strukturált eljárás – függetlenül megnevezésétől vagy az arra való hivatkozástól –, amelyben egy jogvitában részt vevő két vagy több fél önkéntes alapon, közvetítő segítségével maga kísérli meg vitájának megállapodással történő rendezését. Ezt az eljárást a felek kezdeményezhetik, azt vagy bíróság javasolhatja vagy rendelheti el, vagy egy tagállam joga írhatja elő.

7 Ugyanezen irányelv 5. cikkének (2) bekezdése előírja:

„Ez az irányelv nem érinti a közvetítés igénybevételét – a bírósági eljárás megkezdése előtt vagy után – kötelezővé tevő, ösztönző vagy szankcionáló nemzeti jogszabályokat, feltéve, hogy az ilyen jogszabályok nem akadályozzák a feleket az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférési joguk gyakorlásában."

A 2013/11 irányelv

8 A 2013/11 irányelv (16), (19) és (45) preambulumbekezdése értelmében:

„(16) […] Ezen irányelv alkalmazandó a fogyasztók által a kereskedőkkel [helyesen: eladókkal vagy szolgáltató] szemben tett panaszokra. Nem alkalmazandó sem a [helyesen: eladók vagy szolgáltatók] kereskedők által fogyasztókkal szemben tett panaszokra, sem pedig a kereskedők [helyesen: eladók vagy szolgáltatók] közötti jogvitákra. Ezen irányelv nem zárja ki azonban a tagállamok azon lehetőségét, hogy az ilyen jogviták peren kívüli rendezése céljára eljárásokat fogadjanak el, vagy fenntartsák hatályos rendelkezéseiket.

[…]

(19) Egyes hatályos uniós jogi aktusok már tartalmaznak alternatív vitarendezéssel kapcsolatos rendelkezéseket. A jogbiztonság fenntartása érdekében elő kell írni, hogy – ezen irányelv eltérő rendelkezése hiányában – más uniós jogi aktussal való összeütközés esetén ezen irányelv irányadó. Mindenekelőtt, ezen irányelv nem érinti a [2008/52 irányelvet], amely már meghatározza uniós szinten a közvetítési rendszerek keretét a határokon átnyúló jogviták esetére, anélkül, hogy az említett irányelvnek a belső közvetítési rendszerekre való alkalmazását megakadályozná. Ezen irányelvet horizontálisan az alternatív vitarendezési eljárások minden típusára, többek között a [2008/52] irányelv hatálya alá tartozó eljárásokra is alkalmazni kell.

[…]

(45) A hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jog az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkében megállapított alapvető jog. Az alternatív vitarendezési eljárások célja ezért nem a bírósági eljárások helyettesítése, és nem foszthatják meg a fogyasztókat és a

kereskedőket [helyesen: eladókat vagy szolgáltatókat] azon joguktól, hogy bíróság előtt keressenek jogorvoslatot. Ezen irányelv nem akadályozhatja a feleket az igazságszolgáltatási rendszer igénybevételéhez való joguk gyakorlásában. Amennyiben valamely, eredményét tekintve nem kötelező jellegű jogvitát egy adott alternatív vitarendezési eljárás keretében nem sikerül megoldani, a feleket semmi nem akadályozhatja abban, hogy ezt követően bírósági eljárást indítsanak az adott jogvita tárgyában. A tagállamok szabadon választhatják meg az e cél elérésére szolgáló megfelelő eszközt. Lehetőséget kell számukra biztosítani, hogy rendelkezzenek – többek között – arról, hogy az alternatív vitarendezési eljárás ideje alatt ne járjon le az elévülési időszak.”

9 Ezen irányelv 1. cikke előírja:

„Ezen irányelv célja, hogy magas szintű fogyasztóvédelem megvalósításán keresztül elősegítse a belső piac megfelelő működését annak biztosításával, hogy a fogyasztók a kereskedőkkel [helyesen: eladókkal vagy szolgáltatókkal] szembeni panaszaikat önkéntes alapon független, pártatlan, átlátható, hatékony, gyors és méltányos alternatív vitarendezési eljárásokat kínáló szervek elé terjeszthessék. Ezen irányelv nem érinti azon nemzeti jogszabályokat, amelyek kötelezővé teszik az említett eljárásokban való részvételt, feltéve, hogy e jogszabályok nem akadályozzák a feleket az igazságszolgáltatás igénybevételéhez való joguk gyakorlásában.”

10 Az említett irányelv 3. cikke értelmében:

„(1) Amennyiben ezen irányelv eltérően nem rendelkezik, ezen irányelv rendelkezései irányadók, ha az említett rendelkezések valamelyike ellentétes valamely más uniós jogi aktusnak valamely, a fogyasztó által a kereskedővel [helyesen: eladóval vagy szolgáltatóval] szemben kezdeményezett bíróságon kívüli vitarendezési eljárásokra vonatkozó rendelkezésével.

(2) Ezen irányelv nem érinti a [2008/52] irányelvet.

[…]”

11 Ugyanezen irányelv 4. cikkének szövege a következő:

„(1) Ezen irányelv alkalmazásában:

a) »fogyasztó«: bármely természetes személy, aki nem kereskedelmi, üzleti vagy szakmai célból jár el;

b) »kereskedő« [helyesen: eladó vagy szolgáltató]: bármely természetes vagy jogi személy, függetlenül attól, hogy magán- vagy állami tulajdonban van-e, aki vagy amely kereskedelmi, üzleti vagy szakmai tevékenységi körét érintő célból jár el, beleértve azt is, ha helyette vagy nevében más személy jár el;

c) »adásvételi szerződés«: bármely olyan szerződés, amelynek értelmében a kereskedő [helyesen: eladó vagy szolgáltató] átruházza vagy vállalja, hogy átruházza a fogyasztóra valamely áru tulajdonjogát, a fogyasztó pedig megfizeti vagy vállalja, hogy megfizeti annak vételárát; ide tartozik minden olyan szerződés is, amelynek áruk és szolgáltatások egyaránt a tárgyát képezik;

d) »szolgáltatási szerződés«: az adásvételi szerződéstől eltérő bármely olyan szerződés, amelynek értelmében a kereskedő [helyesen: eladó vagy szolgáltató] a fogyasztó részére szolgáltatást nyújt vagy szolgáltatás nyújtását vállalja, a fogyasztó pedig megfizeti vagy vállalja, hogy megfizeti a szolgáltatás árát;

e) »belföldi jogvita«: adásvételi vagy szolgáltatási szerződés kapcsán felmerülő olyan jogvita, amelynek esetében a fogyasztó a termék vagy a szolgáltatás megrendelésének időpontjában ugyanabban a tagállamban rendelkezik tartózkodási hellyel, mint amely tagállamban a kereskedő [helyesen: eladó vagy szolgáltató] letelepedett;

f) »határokon átnyúló jogvita«: adásvételi vagy szolgáltatási szerződés kapcsán felmerülő olyan szerződéses jogvita, amelynek esetében a fogyasztó a termék vagy a szolgáltatás megrendelésének időpontjában egy másik tagállamban rendelkezik tartózkodási hellyel, mint amely tagállamban a kereskedő [helyesen: eladó vagy szolgáltató] letelepedett;

g) »alternatív vitarendezési eljárás«: a 2. cikkben említett olyan eljárás, amely megfelel az ebben az irányelvben meghatározott követelményeknek, és amelyet alternatív vitarendezési fórum folytat le;

h) »alternatív vitarendezési fórum«: bármely olyan szerv – elnevezésétől függetlenül –, amely tartós alapon jött létre, jogviták alternatív vitarendezési eljárással történő rendezésével foglalkozik, és amelyet a 20. cikk (2) bekezdésével összhangban jegyzékbe vettek;

i) »hatáskörrel rendelkező hatóság«: egy tagállam által az ezen irányelv céljaira kijelölt, országos, regionális vagy helyi szinten létrehozott hatóság.

(2) A kereskedő [helyesen: eladó vagy szolgáltató] ott tekintendő letelepedettnek:

– ahol üzleti tevékenységét végzi, amennyiben a kereskedő [helyesen: eladó vagy szolgáltató] természetes személy,

– ahol létesítő okirat szerinti székhelye, központi ügyvezetése vagy üzleti tevékenységének fő helyszíne található (ideértve a fióktelepet, képviseletet vagy más telephelyet), amennyiben a kereskedő [helyesen: eladó vagy szolgáltató] vállalkozás vagy más jogi személy, illetve természetes vagy jogi személyek társasága.

(3) Az alternatív vitarendezési fórum ott tekintendő letelepedettnek:

– ahol az alternatív vitarendezési tevékenységét végzi, amennyiben a szervet természetes személy működteti,

– ahol a jogi személy vagy a természetes, illetve jogi személyek társasága alternatív vitarendezési tevékenységét végzi, amennyiben a szervet jogi személy vagy természetes, illetve jogi személyek társasága működteti,

– ahol a hatóság vagy más közjogi szerv székhelye található, amennyiben a szervet hatóság vagy más közjogi szerv működteti.

12 A 2013/11 irányelv 8. cikke a következőképpen szól:

„A tagállamok biztosítják, hogy az alternatív vitarendezési eljárások eredményesek legyenek, és teljesítsék az alábbi követelményeket:

a) az alternatív vitarendezési eljárás rendelkezésre áll, és könnyen elérhető hagyományosan vagy online mindkét fél számára, tekintet nélkül arra, hogy a felek hol találhatók;

b) a felek kötelező ügyvédi vagy jogtanácsosi képviselet nélkül is igénybe vehetik az eljárást, az eljárás azonban nem fosztja meg a feleket azon joguktól, hogy független tanácsadást vegyenek igénybe, vagy hogy az eljárás bármely szakaszában harmadik fél képviselje vagy segítse őket;

c) az alternatív vitarendezési eljárás a fogyasztók számára térítésmentes, vagy névleges díjért vehető igénybe;

[…]”

13 Ezen irányelv 9. cikke értelmében:

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy az alternatív vitarendezési eljárások során:

[…]

b) a felek tájékoztatást kapjanak arról, hogy nem kötelesek ügyvédet vagy jogtanácsost igénybe venni, azonban az eljárás bármely szakaszában kérhetnek független szakvéleményt, illetve képviselheti vagy segítheti őket harmadik fél;

[…]

(2) Az olyan alternatív vitarendezési eljárásokban, amelyek a jogvita akként való rendezésére irányulnak, hogy javasolnak valamely megoldást, a tagállamok biztosítják, hogy:

a) a feleknek bármely szakaszban lehetőségük legyen visszalépni az eljárástól, amennyiben annak hatékonyságával vagy menetével nincsenek megelégedve. A feleket e jogukról az eljárás megkezdése előtt tájékoztatni kell. Amennyiben nemzeti szabályok kötelezik a kereskedőt [helyesen: eladót vagy szolgáltatót] az alternatív vitarendezési eljárásokban való részvételre, ez a pont csak a fogyasztóra alkalmazandó;

[…]

(3) Amennyiben a nemzeti joggal összhangban az alternatív vitarendezési eljárások előírják, hogy az eljárás eredménye a kereskedőre [helyesen: eladóra vagy szolgáltatóra] nézve kötelező, amint a fogyasztó elfogadta a javasolt megoldást, a 9. cikk (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az csak a fogyasztóra alkalmazandó.”

14 Az említett irányelv 12. cikke a következőképpen rendelkezik:

(1) A tagállamok biztosítják, hogy a jogvita rendezését alternatív vitarendezési eljárások – amelyek eredménye nem bír kötelező erővel – igénybevételével megkísérlő feleket az elévülési időszaknak az alternatív vitarendezési eljárás alatt történő lejárta az eljárást követően ne akadályozza az említett jogvitához kapcsolódó bírósági eljárás kezdeményezésében.

(2) Az (1) bekezdés nem érinti az azon nemzetközi megállapodásokban foglalt elévülésre vonatkozó rendelkezéseket, amelyeknek a tagállamok részes felei.”

Az olasz jog

15 A 2008/52 irányelvet az olasz jogba átültető, 2010. március 4-i decreto legislativo n. 28 Attuazione dell’articolo 60 della legge 18 giugno, 2009, n. 69, in materia di mediazione finalizzata alla conciliazione delle controversie civili e commerciali (a polgári és kereskedelmi ügyekben végzett

közvetítésről szóló 2009. június 18-i 69. sz. törvény 60. cikkének végrehajtásáról szóló 28. sz. törvényerejű rendelet (a GURI 2010. március 5-i 53. száma, 1. o., a továbbiakban: 28/2010. sz. törvényerejű rendelet) 4. cikke (3) bekezdésének az adott időpontban hatályos változata előírja:

„A megbízáskor az ügyvéd köteles arról tájékoztatni ügyfelét, hogy igénybe veheti a jelen rendeletben szabályozott közvetítői eljárást, valamint a 17. és 20. cikkben foglalt költségkedvezményeket. Az ügyvéd emellett tájékoztatja ügyfelét azokról az esetekről, amelyekben az eljárást megindító irat elfogadhatóságának egyik feltétele a közvetítői eljárás tényleges lefolytatása. A tájékoztatást közérthetően és írásban kell megadni. A tájékoztatásra vonatkozó kötelezettségek megsértése esetén az ügyvéd és ügyfele közötti szerződés megtámadható. […]”

16 A 28/2010 törvényerejű rendelete ekként rendelkezik:

„[…]

(1a) „Aki a […] biztosítási, banki és pénzügyi szerződésekkel kapcsolatos jogvitában keresetet kíván előterjeszteni, először is ügyvéd útján köteles az e rendelet értelmében vett közvetítői eljárást, vagy a 2007. október 8-i 179. sz. törvényerejű rendeletben előírt békéltetési eljárást, illetve a módosított, 1993. szeptember 1-jei 385. sz. törvényerejű rendeletben előírt, a bankokra és hitelekre vonatkozó törvények egységes szövegének 128a. cikke értelmében az ebben szabályozott jogterületek tekintetében kialakított eljárást igénybe venni. A közvetítői eljárás tényleges lefolytatása az eljárást megindító irat elfogadhatóságának egyik feltétele. […]

[…]

(2a) Amennyiben a közvetítői eljárás tényleges lefolytatása az eljárást megindító irat elfogadhatóságának egyik feltétele, az akkor teljesül, ha a közvetítő előtti első megbeszélés megállapodás nélkül ér véget.

[…]

(4) Az (1a) és a (2) bekezdés nem alkalmazható:

a) a fizetési meghagyásos eljárásokban, beleértve az ellentmondást is, a fizetési meghagyás ideiglenes végrehajtása vagy annak felfüggesztése iránti kérelem tárgyában való döntéshozatalig;

[…]”

17 E törvényerejű rendelet 8. cikke értelmében:

(1) A közvetítésre irányuló kérelem benyújtásakor a közvetítő szervezet felelőse kijelöli a közvetítőt és a kérelem benyújtásától számított legfeljebb harminc napon belüli időpontra kitűzi a felek közötti első megbeszélést. A kérelemről és az első megbeszélés időpontjáról a másik felet bármely, a közlés fogadását biztosító eszközzel, valamint a kérelmező fél által is értesítik. Az első és azt követő megbeszéléseken az eljárás végéig a felek számára kötelező az ügyvédi képviselet. […]

[…]

(4a) A közvetítői eljárásban való részvétel alapos ok nélkül való elmulasztására a bíróság a polgári eljárásjogi törvénykönyv 116. cikkének második bekezdése értelmében a későbbi eljárás során bizonyítékokat alapíthat. A bíróság azt a felet, aki az 5. cikkben felsorolt esetekben az eljárásban alapos ok nélkül nem vett részt, a bírósági eljárás tekintetében fizetendő egységes illetéknek megfelelő összegnek az államkincstár számára történő megfizetésére kötelezi.

[…]”

18 A 2015. augusztus 6-i decreto legislativo n. 130 Attuazione della direttiva 2013/11/EU sulla risoluzione alternativa delle controversie dei consumatori, che modifica il regolamento (CE) n. 2006/2004 e la direttiva 2009/22/CE (a fogyasztói jogviták alternatív rendezéséről, valamint a 2006/2004/EK rendelet és a 2009/22/EK irányelv módosításáról szóló 2013/11/EU átültetésére vonatkozó 130. sz. törvényerejű rendelet (a GURI 2015. augusztus 19-i 191. száma; a továbbiakban: 130/2015. sz. törvényerejű rendelet) beillesztette a 2005. szeptember 6-i decreto legislativo n. 206, recante Codice del consumóba (a fogyasztói törvénykönyvet tartalmazó 206. sz. törvényerejű rendelet; (a GURI 2005. október 8-i 235. száma; a továbbiakban: fogyasztói kódex) a IIa. cikket, amely „A viták alternatív megoldása” címet viseli. A 130/2015. sz. törvényerejű rendelettel módosított fogyasztói kódexnek az ezen új cím alatt található 141. cikke előírja:

„[…]

(4) A jelen fejezet rendelkezéseit kell alkalmazni az Unióban letelepedett eladók vagy szolgáltatók és az Unióban tartózkodási hellyel rendelkező fogyasztók közötti, belföldi vagy határokon átnyúló jogviták bírósági eljáráson kívüli, önkéntes alternatív vitarendezési fórum közbenjárásával akár telematikus úton történő rendezésére, amelynek keretében az alternatív vitarendezési fórum megoldást javasol, vagy a peren kívüli egyezségre jutás megkönnyítése érdekében egy asztalhoz ülteti a feleket, valamint különösen a [28/2010. sz.] törvényerejű rendelet 16. cikkének (2) és (4) bekezdése szerinti különös nyilvántartásba felvett, fogyasztói ügyleteket tárgyaló közvetítő szervezetekre, valamint a felállított, illetve az (1) bekezdés i) pontja szerinti hatóságok által vezetett és felügyelt nyilvántartásba felvett egyéb alternatív vitarendezési fórumokra, miután ellenőrzésre került a feltételek fennállása, illetve az, hogy szervezetük és eljárásaik megfelelnek-e a jelen cím rendelkezéseinek. […]

[…]

6. Ez nem érinti a jogviták bírósági eljáráson kívüli vitarendezési fórum közbenjárásával történő kötelező rendezést előíró, alábbi rendelkezéseket:

a) a [28/2010. sz.] decreto legislativo 5. cikkének (1a) bekezdése, amely azon eseteket szabályozza, amikor a kereset elfogadhatóságának feltétele a polgári és kereskedelmi jogviták tárgyában való megegyezésre irányuló közvetítés;

[…]”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

19 A Banco Popolare engedélyezte L. Menini és M. A. Rampanelli számára, hogy folyószámlahitelt nyissanak három egymást követő szerződés alapján, a célból, hogy lehetővé tegye számukra részvények vásárlását, amelyek között maga a Banco Popolare, illetve más, hozzá tartozó társaságok által kibocsátott részvények is voltak.

20 2015. június 15-én a Banco Popolare alperes kérelmére fizetési meghagyást bocsátottak ki L. Meninivel és M. A. Rampanellivel szemben 991 848,21 euró összegben, amely a 2009. július 16-án kötött, jelzálogjoggal biztosított folyószámlahitelkeret-szerződés alapján a bank szerint fennálló tartozásnak felelt meg. L. Menini és M. A. Rampanelli ellentmondással élt e fizetési meghagyással szemben, és annak ideiglenes végrehajtása felfüggesztését kérték.

21 A kérdést előterjesztő bíróság, a Tribunale Ordinario di Verona (veronai bíróság, Olaszország) előadja, hogy a nemzeti jog értelmében az ilyen, ellentmondáson alapuló eljárás csak azzal a feltétellel elfogadható, ha a felek előzetesen közvetítői eljárást folytattak le a 28/2010. sz. törvényerejű rendelet

5. cikke (1a) és (4) bekezdése értelmében. E bíróság azt is megállapítja, hogy az előtte folyamatban lévő jogvita a 2013/11 irányelvet az olasz jogba átültető 130/2015. sz. törvényerejű rendelet által módosított fogyasztói kódex hatálya alá tartozik. L. Meninit és M. A. Rampanellit ugyanis ezen irányelv 4. cikkének a) pontja értelmében „fogyasztónak" kell minősíteni, mivel olyan szerződéseket kötöttek, amelyek az említett irányelv 4. cikkének d) pontja értelmében „szolgáltatási szerződéseknek" minősülhetnek.

22 A kérdést előterjesztő bíróság szerint nem egyértelmű, hogy abból a tényből, hogy a 2013/11 irányelv kifejezetten a 2008/52 irányelvet idézi, az következik, hogy az előbbi irányelv fenn kívánta tartani a tagállamok azon lehetőségét, hogy inkább a közvetítői eljárás igénybevételét írják elő, mint a 2013/11 irányelvben előírt alternatív vitarendezési eljárást a fogyasztók részvételével zajló jogviták területén. Ugyanis, bár a 2008/52 irányelv 5. cikkének (2) bekezdése lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy a közvetítést a bírósági keresetek elfogadhatóságának feltételeként írják elő, ennek nincs kötelező jellege, a tagállamok mérlegelésére bízva e döntést.

23 Ennek alapján a kérdést előterjesztő bíróság úgy ítéli meg, hogy az olasz jognak a kötelező közvetítői eljárásra vonatkozó rendelkezései ellentétesek a 2013/11 irányelvvel. Ezen irányelv ugyanis egységes, kizárólagos és harmonizált rendszert hoz létre a fogyasztók részvételével zajló jogviták tekintetében, amely kötelező a tagállamokra nézve az ezen irányelv által követett célkitűzést illetően. Ezen irányelvet tehát a 2008/52 irányelvben szereplő eljárásokra is alkalmazni kell.

24 A kérdést előterjesztő bíróság azt a tényt is kiemeli, hogy a 2013/11 irányelv 9. cikke nem csak azt bízza a felek döntésére, hogy részt vesznek-e vagy sem az alternatív vitarendezési eljárásban, hanem azt is előírja, hogy bármikor elállhatnak az eljárástól, ily módon a közvetítésnek a nemzeti jog által előírt kötelező igénybevétele a fogyasztót kedvezőtlenebb helyzetbe hozza, mint amelyben akkor lenne, ha ezen eljárás igénybevétele csak fakultatív lenne.

25 Végül a kérdést előterjesztő bíróság szerint a nemzeti jogban előírt kötelező közvetítői eljárás nem egyeztethető össze a 2013/11 irányelv 9. cikkének (2) bekezdésével, mivel a nemzeti jog értelmében a felek nem léphetnek vissza bármikor és feltétel nélkül a közvetítői eljárástól, ha nem elégedettek az ezen eljárás nyújtotta szolgáltatásokkal, vagy annak működésével. A felek csak akkor tehetik ezt meg, ha valamely megalapozott indokra hivatkoznak, és pénzügyi szankció fenyegeti őket, amelyet a bíró akkor is köteles kiszabni, ha az a fél, amely ily módon lemondott a közvetítői eljárásról, pernyertes lesz a bírósági eljárás végén.

26 E körülmények között a Tribunale Ordinario di Verona (veronai bíróság) felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

„1) Úgy kell-e értelmezni a 2013/11 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének azt a részét, amely úgy rendelkezik, hogy ezen irányelv »nem érinti a [2008/52] irányelvet«, hogy az nem érinti az egyes tagállamok azon lehetőségét, hogy kizárólag a 2013/11 irányelv hatálya alá nem tartozó, tehát a 2013/11 irányelv 2. cikkének (2) bekezdése szerinti tényállások, nevezetesen az adásvételi vagy szolgáltatási szerződésektől eltérő szerződésekből eredő szerződéses kötelezettségekkel kapcsolatos és a fogyasztókat nem érintő jogviták esetében írják elő a közvetítés kötelező igénybevételét?

2) Úgy kell-e értelmezni a 2013/11 irányelv 1. cikkének azt a részét, amelyben az a fogyasztók számára azt a lehetőséget biztosítja, hogy a megfelelő alternatív vitarendezési fórumhoz panaszt nyújtsanak be az eladóval vagy szolgáltatóval szemben, hogy e rendelkezéssel ellentétes az a nemzeti szabály, amely a 2013/11 irányelv 2. cikkének (1) bekezdése szerinti egyik jogvita tekintetében úgy írja elő a közvetítés igénybevételét, hogy az a fogyasztónak minősülő fél eljárást megindító irata elfogadhatóságának egyik feltétele, illetve, mindenesetre, azon nemzeti rendelkezés, amely az említett jogviták egyikére vonatkozó közvetítői eljárásban részt vevő fogyasztó számára kötelező jogi képviseletet és a vonatkozó költségek viselését, továbbá azt írja elő, hogy kizárólag alapos ok fennállása esetén maradhat távol a közvetítői eljárástól?"

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságáról

27 Az olasz és a német kormány vitatja az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságát azzal az indokkal, hogy a 2013/11 irányelv nem alkalmazható az alapügyben. Az olasz kormány azt állítja, hogy ez a jogvita egy eladó vagy szolgáltató által egy fogyasztóval szemben indított fizetési meghagyásos eljárás meghosszabbításának keretébe illeszkedik, és ezen okból nem tartozik a 2013/11 irányelv hatálya alá. A német kormány arra hivatkozik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság nem pontosítja, hogy a 28/2010. sz. törvényerejű rendelet által bevezetett közvetítői eljárás a 2013/11 irányelv által meghatározotthoz hasonló, „alternatív vitarendezési fórum” előtti „alternatív vitarendezési eljárásnak” minősül-e, mivel csak ebben az esetben alkalmazható ez az irányelv.

28 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében a Bíróság csak akkor utasíthatja el a nemzeti bíróságok által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelmet, ha az uniós jog kért értelmezése nyilvánvalóan semmilyen összefüggésben nincs az alapügy tényállásával vagy tárgyával, ha a probléma hipotetikus jellegű, vagy ha nem állnak a Bíróság rendelkezésére azok a ténybeli vagy jogi elemek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az elé terjesztett kérdésekre hasznos választ adhasson (2013. március 14-i, Allianz Hungária Biztosító és társai ítélet, C-32/11, EU:C:2013:160, 26. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

29 A jelen ügyben mindazonáltal úgy tűnik, hogy az a kérdés, hogy a 2013/11 irányelv alkalmazható-e az alapeljárásra, elválaszthatatlanul kapcsolódik az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre adandó válaszokhoz. E körülményekre figyelemmel a Bíróság hatáskörrel rendelkezik az előterjesztett kérdések megválaszolására (lásd analógia útján: 2017. március 7-i X és X ítélet, C-638/16 PPU, EU:C:2017:173, 37. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

Az első kérdésről

30 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy úgy kell-e értelmezni 2013/11 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének azt a részét, amelyben előírásra kerül, hogy ezen irányelv „nem érinti” a 2008/52, hogy azzal ellentétes az alapügyben szereplőhöz hasonló olyan nemzeti szabályozás, amely a 2013/11 irányelv 2. cikkének (1) bekezdése szerinti jogviták tekintetében kötelező közvetítési eljárást ír elő.

31 Emlékeztetni kell arra, hogy a 2008/52 irányelv 1. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy az irányelv célja a jogviták alternatív rendezéséhez való hozzáférés elősegítése és a jogviták egyezséggel történő rendezésének megkönnyítése azáltal, hogy ösztönzi a közvetítés igénybevételét. Az említett cikk (2) bekezdése kiemeli, hogy ezt az irányelvet határokon átnyúló vitákban, polgári és kereskedelmi ügyekben kell alkalmazni, nevezetesen – 2. cikkének értelmében – minden olyan jogvitában, amelyben legalább az egyik fél minden más félétől eltérő tagállamban rendelkezik állandó lakóhellyel vagy szokásos tartózkodási hellyel.

32 Márpedig a jelen ügyben nem vitatott, hogy az alapeljárás nem ilyen, határokon átnyúló jogvita.

33 Nyilvánvaló, hogy – amint azt a 2008/52 irányelv (8) preambulumbekezdése is kimondja – semmi nem akadályozza meg a tagállamokat abban, hogy ezt az irányelvet a belső közvetítési eljárásokra is alkalmazzák, amely lehetőséggel – amint az az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből is kitűnik – az olasz állam is élt. Ugyanebben az értelemben a 2013/11 irányelv (19) preambulumbekezdése arra emlékeztet, hogy a 2008/52 irányelv a határokon átnyúló jogviták tekintetében a közvetítési rendszerek uniós szintű keretét, ami nem érinti ezen irányelvnek a belső közvetítői rendszerekre történő alkalmazását.

34 Mindazonáltal, amint azt a főtanácsnok is megállapította indítványának 60. pontjában, az olasz jogalkotó azon döntése, hogy a 28/2010 törvényerejű rendelet hatályát a nemzeti jogvitákra terjesztette ki, nem járhat azzal a hatással, hogy kiszélesíti a 2008/52 irányelv hatályát, amelyet annak 1. cikke (2) bekezdése határoz meg.

35 Ebből következik, hogy mivel a 2008/52 irányelv nem alkalmazható az alapügyben szereplőhöz hasonló jogvitában, a jelen ügyben nem szükséges határozni az ezen irányelv és a 2013/11 irányelv közötti kapcsolat kérdéséről. Azon kérdést illetően, hogy ezen utóbbi irányelvvel ellentétes-e az alapügyben szereplőhöz hasonló nemzeti szabályozás, meg kell állapítani, hogy éppen ez alkotja a kérdést előterjesztő bíróság által előterjesztett második kérdés tárgyát, azt tehát ennek keretében kell megvizsgálni.

36 A fenti megfontolásokra figyelemmel az első kérdést nem kell megválaszolni.

A második kérdésről

37 Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy úgy kell-e értelmezni a 2013/11 irányelvet, hogy azzal ellentétes az alapügyben szereplőhöz hasonló olyan nemzeti szabályozás, amely, először is, az ezen irányelv 2. cikkének (1) bekezdése szerinti jogviták esetén a közvetítési eljárás kötelező igénybevételét az ugyanezen jogvitákra vonatkozó, bírósághoz benyújtott keresetek elfogadhatóságának feltételeként írja elő, másodsorban azt, hogy az ilyen közvetítési eljárás keretében a fogyasztóknak ügyvéd segítségét kell igénybe venniük, harmadsorban pedig, hogy a fogyasztók csak akkor vonhatják ki magukat az előzetes közvetítési eljárás igénybevételének kötelezettsége alól, ha bizonyítják, hogy e döntésüket megfelelő indokra alapították.

38 Ahhoz, hogy választ lehessen adni e kérdésre, előzetesen azt kell megvizsgálni, hogy a 2013/11 irányelv alkalmazható-e az alapügyben szereplőhöz hasonló szabályozásra.

39 E tekintetben meg kell állapítani, hogy a 2013/11 irányelv – 1. cikkének értelmében – arra irányul, hogy a fogyasztók az eladókkal vagy szolgáltatókkal szembeni panaszaikat önkéntes alapon alternatív vitarendezési eljárásokat kínáló szervek elé terjeszthessék.

40 A 2013/11 irányelvet nem minden, fogyasztók részvételével zajló jogvitára kell alkalmazni, hanem kizárólag azokra az eljárásokra, amelyek megfelelnek a következő kumulatív feltételeknek: először, az eljárást a fogyasztónak kell megindítania valamely eladóval vagy szolgáltatóval szemben adásvételi szerződésből vagy szolgáltatási szerződésből eredő szerződéses kötelezettségeket illetően, másodsorban, a 2013/11 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének g) pontja értelmében ezen eljárásnak meg kell felelnie az említett irányelvben előírt követelményeknek, és, különösen, függetlennek, pártatlannak, átláthatónak, hatékonynak, gyorsnak és méltányosnak kell lennie, harmadsorban az említett eljárást alternatív vitarendezési fórumnak kell lefolytatnia, tehát – ugyanezen irányelv 4. cikke (1) bekezdésének h) pontja értelmében – bármely olyan szervnek, amely – elnevezésétől függetlenül – tartós alapon jött létre, jogviták alternatív vitarendezési eljárással történő rendezésével foglalkozik, és amelyet a 20. cikk (2) bekezdésével összhangban jegyzékbe vettek, amely jegyzéket az Európaim Bizottsággal közölni kell.

41 Annak meghatározása céljából, hogy a 2013/11 irányelv alkalmazható-e az alapügyben szereplőhöz hasonló alternatív vitarendezési eljárásra, meg kell vizsgálni, hogy e feltételek fennállnak-e.

42 Az első feltételt illetően azt a kérdést, hogy egy olyan, az alapügyben szereplőhöz hasonló alternatív vitarendezési eljárás, amelyet úgy kell tekinteni, hogy egy fogyasztó, nem pedig valamely eladó vagy szolgáltató indított meg, a nemzeti bíróságnak kell értékelni, és arra az egyes tagállamok belső joga az alkalmazandó. Következésképpen, az alapügyet illetően a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak értékelése, hogy egy fizetési meghagyással szemben benyújtott ellentmondás, illetve az ezen

intézkedéshez kapcsolódó ideiglenes végrehajtás felfüggesztése iránti kérelem a fogyasztó által benyújtott panasznak minősül-e, amely önálló jellegű az alapügyben szereplőhöz hasonló, hitelt nyújtó szolgáltató által megindított fizetési meghagyásos eljáráshoz viszonyítva.

43 A második és a harmadik feltételt illetően az előzetes döntéshozatal iránti kérelem nem pontosítja, hogy az olasz jogban előírt közvetítési eljárás alternatív vitarendező fórum előtt folyik-e, a 2013/11 irányelvnek megfelelően. Hasonlóképpen, a kérdést előterjesztő bíróságra tartozik annak értékelése, hogy a 130/2015 törvényerejű rendelet által módosított fogyasztói kódex 141. cikkének (4) bekezdése olyan alternatív vitarendező szerv-e, amely megfelel a 2013/11 irányelvben előírt feltételeknek, mivel ez az irányelv alkalmazásának feltétele.

44 Ebből következik, hogy a 2013/11 irányelv, a kérdést előterjesztő bíróság vizsgálatának fenntartásával, alkalmazható az alapügyben szereplőhöz hasonló szabályozásra.

45 A kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdésben foglalt három tényezőt, és elsősorban azon követelményt illetően, hogy kötelező a közvetítési eljárás lefolytatása az ezen eljárás tárgyát alkotó olyan jogvitára vonatkozó kereset elfogadhatóságának feltétele, mint amelyet a 28/2010. sz. törvényerejű rendelet 5. cikkének (1a) bekezdése előír, nem vitatott, hogy a 2013/11 irányelv 1. cikkének első mondata előírja azt a lehetőséget a fogyasztók tekintetében, hogy „önkéntes alapon” nyújthassanak be panaszt az eladókkal vagy szolgáltatókkal szemben az alternatív vitarendezési szervekhez.

46 E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság azt a kérdést teszi fel, hogy – ezen 1. cikk első mondatának szó szerinti értelmezését követve – a közvetítés ilyen jellegű előzetes és kötelező igénybevételét a tagállamok csak azon jogviták tekintetében tarthatják-e fenn, amelyek nem tartoznak ezen irányelv hatálya alá.

47 Mindazonáltal a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében valamely uniós jogi rendelkezés értelmezéséhez nemcsak annak kifejezéseit, hanem szövegkörnyezetét, és annak a szabályozásnak a célkitűzéseit is figyelembe kell venni, amelynek az részét képezi (2014. október 15-i Hoštická és társai ítélet, C-561/13, EU:C:2014:2287, 29. pont).

48 E tekintetben, még ha a 2013/11 irányelv 1. cikkének első mondata az „önkéntes alapon” kifejezést használja is, meg kell állapítani, hogy az említett cikk második mondata kifejezetten előírja a tagállamok azon lehetőségét, hogy kötelezővé tegyék az alternatív vitarendezési eljárásokban való részvételt, feltéve, hogy az ilyen szabályozás nem akadályozza meg a feleket az igazságszolgáltatás igénybevételéhez való joguk gyakorlásában.

49 Ezt az értelmezést a 2008/52 irányelv 3. cikkének a) pontja is megerősíti, amely úgy határozza meg a „közvetítés” fogalmát, hogy az olyan strukturált eljárás – függetlenül megnevezésétől vagy az arra való hivatkozástól –, amelyben egy jogvitában részt vevő két vagy több fél önkéntes alapon, közvetítő segítségével maga kísérli meg vitájának megállapodással történő rendezését. Ezt az eljárást a felek kezdeményezhetik, vagy bíróság javasolhatja vagy rendelheti el, de egy tagállam joga is előírhatja azt. Ezenfelül, a 2008/52 irányelv 5. cikkének (2) bekezdése értelmében ez az irányelv nem érinti a közvetítés igénybevételét kötelezővé tévő nemzeti jogszabályokat, feltéve, hogy az ilyen jogszabályok nem akadályozzák a feleket az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférési joguk gyakorlásában.

50 Amint az 2008/52 irányelv 13. cikkéből következik, a közvetítés önkéntes jellege nem abban áll, hogy a felek szabadon vehetik igénybe ezt az eljárást, vagy tekinthetnek el tőle, hanem abban, hogy a „felek maguk irányítják, kívánságuk szerint szervezhetik és tetszőleges időpontban meg is szakíthatják” azokat.

51 Következésképpen nem a közvetítési rendszer kötelező vagy fakultatív jellege a lényeges, hanem az a tény, hogy fennmaradjon a feleknek az igazságszolgáltatás igénybevételéhez való joga. E tekintetben – amint azt a főtanácsnok is kiemelte indítványának 75. pontjában – a tagállamok megtartják teljes körű jogalkotási autonómiájukat, feltéve, hogy tiszteletben tartják a 2013/11 irányelv hatékony érvényesülését.

52 Az a tény tehát, hogy egy, az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló nemzeti szabályozás nem csak bevezetett egy peren kívüli közvetítési eljárást, de ráadásul annak igénybevételét a bírósági szervhez való fordulást megelőzően kötelezővé is tette, nem veszélyeztetheti a 2013/11 irányelv céljának megvalósítását.(lásd analógia útján: 2010. március 18-i Alassini és társai ítélet, C-317/08–C-320/08, EU:C:2010:146, 45. pont).

53 Az nyilvánvalóan vitathatatlan, hogy a nemzeti szabályozás azzal, hogy a 28/2010. sz. 5. cikkének (1a) bekezdésben szereplő jogterületeken indított keresetek elfogadhatóságát a kötelező egyeztetési kísérlet lefolytatásától teszi függővé, a bírósághoz való fordulás egy további szakaszát vezeti be. Ez a feltétel érintheti a hatékony bírói jogvédelem elvét.(lásd ebben az értelemben: 2010. március 18-i Alassini és társai ítélet, C-317/08–C-320/08, EU:C:2010:146, 62. pont).

54 Mindazonáltal a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából az következik, hogy az alapvető jogok nem tekinthetők abszolút követelménynek, hanem korlátozhatók, feltéve, hogy a korlátozás a kérdéses intézkedés által követett közérdekű célkitűzéseknek megfelel, és nem jelent a kitűzött célhoz képest aránytalan és megengedhetetlen beavatkozást, amely az így biztosított jogok lényegét sértené.(2010. március 18-i Alassini és társai ítélet, C-317/08–C-320/08, EU:C:2010:146, 63. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

55 Amint azt a főtanácsnok is kiemelte indítványának 81. pontjában, jóllehet a 2010. március 18-i Alassini és társai ítélet (C-317/08–C-320/08, EU:C:2010:146) egy egyeztetési eljárásra vonatkozott, a Bíróság által az ezen ítélet keretében alkalmazott érvelés egyéb peren kívüli eljárásokat – mint amilyen a jelen ügyben szereplő közvetítői eljárás – előíró nemzeti jogi szabályozásokra is átültethető.

56 Erre figyelemmel, amint azt lényegében a 2013/11 irányelv (45) preambulumbekezdése is kimondja, a tagállamok szabadon választhatják meg az e cél elérésére szolgáló, általuk megfelelőnek ítélt eszközt az arra való törekvés érdekében, hogy ne akadályozzák az igazságszolgáltatási rendszerhez való hozzáférést, tekintettel arra, hogy egyfelől az a tény, hogy az alternatív vitarendezési eljárás eredménye nem kötelező a felek számára, másfelől pedig az a tény, hogy az elévülési határidők nem telnek el ezen eljárás alatt, többek között két olyan eszköznek minősül, amelyek alkalmasak lehetnek e célkitűzés elérésére.

57 Ami az alternatív vitarendezési eljárás eredményének kötelező jellegét illeti, a 2013/11 irányelv 9. cikke (2) bekezdésének a) pontja megköveteli, hogy a tagállamok biztosítsák, hogy a feleknek bármely szakaszban lehetőségük legyen visszalépni az eljárástól, amennyiben annak hatékonyságával vagy menetével nincsenek megelégedve. Ezenfelül, az említett irányelv 9. cikke (2) bekezdésének b) pontja értelmében az alternatív vitarendezési eljárás végén csak megoldást javasolnak, a felek pedig szabadon döntenek arról, hogy elfogadják, elutasítják, illetve követik-e azt.

58 Még ha a 2013/11 irányelv 9. cikkének (3) bekezdése elő is írja a nemzeti jogalkotók azon lehetőségét, hogy úgy rendelkezzenek, hogy az alternatív vitarendezési eljárások eredménye kötelező legyen az eladó vagy szolgáltató számára, ez a lehetőség azt is megköveteli, hogy a fogyasztó előzetesen fogadja el a javasolt megoldást.

59 Az elévülési időket illetően a 2013/11 irányelv 12. cikke előírja, hogy a tagállamok biztosítják, hogy a jogvita rendezését alternatív vitarendezési eljárások igénybevételével megkísérlő feleket az elévülési időszaknak az ezen eljárás alatt bekövetkező lejárta az eljárást követően ne akadályozza bírósági eljárás kezdeményezésében.

60 Egyébiránt a 2013/11 irányelv 8. cikkének a) pontja értelmében az alternatív vitarendezési eljárásnak hagyományosan vagy online is elérhetőnek kell lennie mindkét fél számára, tekintet nélkül arra, hogy a felek hol találhatók.

61 Ily módon a közvetítési eljárás lefolytatásának követelménye mint a kereset elfogadhatóságának feltétele összeegyeztethető lehet a hatékony bírói jogvédelem elvével, amennyiben ezen eljárás nem vezet a felek tekintetében kötelező határozathoz, nem eredményezi a bírósági kereset benyújtásának lényeges késedelmét, felfüggeszti az érintett jogok elévülését, és nem jár semmilyen – vagy legalábbis nem számottevő – költséggel a felek számára, feltéve mindazonáltal, hogy az elektronikus út nem képezi az említett egyeztetési eljáráshoz való hozzáférés egyetlen módját, és kivételes esetekben, vagy ha a helyzet sürgető volta megköveteli, van lehetőség ideiglenes intézkedések meghozatalára (lásd ebben az értelemben: 2010. március 18-i Alassini és társai ítélet, C-317/08–C-320/08, EU:C:2010:146, 67. pont).

62 A kérdést előterjesztő bíróság feladata tehát annak vizsgálata, hogy az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozás, és különösen a 28/2010. sz. törvényerejű rendelet 5. cikke, valamint a 130/2015. sz. törvényerejű rendelettel módosított fogyasztói kódex 141. cikke nem akadályozza-e az igazságszolgáltatási rendszer igénybevételéhez való joguk gyakorlását a 2013/11 irányelv 1. cikkében foglalt követelmény értelmében, amennyiben e szabályozás megfelel az előző pontban kifejtett követelményeknek.

63 Ennek alapján ugyanis a közvetítési eljárás követelménye mint a kereset elfogadhatóságának feltétele összeegyeztethető lehet a 2013/11 irányelv 1. cikkével.

64 Másodsorban, a fogyasztó azon kötelezettségét illetően, miszerint ügyvéd segítségét kell igénybe vennie a közvetítési eljárás megindításához, az e kérdésre adandó válasz a 2013/11 irányelv 8. cikke b) pontjának megfogalmazásából következik. Ezen, az eljárás hatékonyságára vonatkozó cikk ugyanis úgy rendelkezik, hogy a tagállamok biztosítják, hogy a felek oly módon férhessenek hozzá az alternatív vitarendezési eljárásokhoz, hogy ne kelljen ügyvédet vagy jogtanácsost igénybe venniük. Ezenfelül az említett irányelv 9. cikke (1) bekezdésének b) pontja előírja, hogy a feleknek tájékoztatást kell kapniuk arról, hogy nem kötelesek ügyvédet vagy jogtanácsost igénybe venni.

65 Következésképpen a nemzeti szabályozás nem követelheti meg, hogy az alternatív vitarendezési eljárásban részt vevő fogyasztó kötelező jelleggel ügyvéd segítségét vegye igénybe.

66 Végül, harmadsorban, azon kérdést illetően, hogy úgy kell-e értelmezni a 2013/11 irányelvet, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti rendelkezés, amelynek értelmében a fogyasztók kizárólag abban az esetben léphetnek vissza a közvetítési eljárástól, ha bizonyítják, hogy e döntésük megfelelő indokon alapul, a későbbi bírósági eljárás keretében fenyegető szankció terhe mellett, meg kell állapítani, hogy az ilyen korlátozás leszűkíti a feleknek az igazságszolgáltatás igénybevételéhez való jogát, ami ellentétes a 2013/11 irányelvnek az 1. cikkében rögzített célkitűzésével. A fogyasztónak az alternatív vitarendezési eljárástól való esetleges visszalépése ugyanis nem járhat a fogyasztóra nézve kedvezőtlen következményekkel az azon jogvitára vonatkozó kereset tekintetében, amely ezen eljárás tárgyát alkotta, illetve tárgyát kellett volna alkotnia.

67 Ezen utóbbi megállapítást a 2013/11 irányelv 9. cikke (2) bekezdése a) pontjának megfogalmazása is megerősíti, amely az olyan alternatív vitarendezési eljárásokat illetően, amelyek a jogvita akként való rendezésére irányulnak, hogy valamely megoldást javasolnak, a tagállamokat annak biztosítására kötelezi, hogy a feleknek bármely szakaszban lehetőségük legyen visszalépni az eljárástól, amennyiben annak hatékonyságával vagy menetével nincsenek megelégedve.

68 Ugyanezen rendelkezés azt is előírja, hogy amennyiben a nemzeti szabályok kötelezik az eladót vagy szolgáltatót az alternatív vitarendezési eljárásokban való részvételre, csak a fogyasztó számára kell biztosítani a visszalépéshez való jogot.

69 Következésképpen a 2013/11 irányelvet úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely arra az esetre korlátozza a fogyasztóknak a közvetítési eljárástól való visszalépéshez való jogát, ha bizonyítják, hogy e döntésük megfelelő indokon alapul.

70 E tekintetben meg kell állapítani, hogy a tárgyalás során az olasz kormány előadta, hogy a későbbi bírósági eljárásban a bírságnak a bíróság által kiszabása csak arra az esetre került előírásra, ha a közvetítési eljárásban való részvétel megfelelő indok nélkül nem valósul meg, nem pedig az eljárástól való visszalépés esetére. Ha ez így van – aminek vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság feladata –, akkor a 2013/11 irányelvvel nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely csak megfelelő indokkal teszi lehetővé a fogyasztó számára a közvetítési eljárásban való részvétel megtagadását, amennyiben a fogyasztó az eljárásnak korlátozások nélkül véget vethet a közvetítővel való első találkozást követően.

71 A fenti megfontolásokra figyelemmel a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy:

– azzal nem ellentétes az alapügyben szereplőhöz hasonló olyan szabályozás, amely az ezen irányelv 2. cikkének (1) bekezdésében foglalt jogviták tekintetében közvetítési eljárás igénybevételét írja elő az ugyanezen jogvitákra vonatkozó keresetek benyújtása elfogadhatóságának feltételeként, amennyiben e követelmény nem akadályozza a feleket az igazságszolgáltatási rendszer igénybevételéhez való joguk gyakorlásában;

– ezzel szemben az említett irányelvet úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az alapügyben szereplőhöz hasonló olyan nemzeti szabályozás, amely azt írja elő, hogy az ilyen közvetítési eljárás keretében a fogyasztóknak ügyvéd segítségét kell igénybe venniük, illetve hogy a fogyasztók csak akkor léphetnek vissza a közvetítési eljárástól, ha bizonyítják, hogy e döntésük megfelelő indokon alapul.

A költségekről

72 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

A fogyasztói jogviták alternatív rendezéséről, valamint a 2006/2004/EK rendelet és a 2009/22/EK irányelv módosításáról szóló, 2013. május 21-i 2013/11/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvet (fogyasztói alternatív vitarendezési irányelv) úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az alapügyben szereplőhöz hasonló olyan szabályozás, amely az ezen irányelv 2. cikkének (1) bekezdésében foglalt jogviták tekintetében közvetítési eljárás igénybevételét írja elő az ugyanezen jogvitákra vonatkozó keresetek benyújtása elfogadhatóságának feltételeként, amennyiben e követelmény nem akadályozza a feleket az igazságszolgáltatási rendszer igénybevételéhez való joguk gyakorlásában.

Ezzel szemben az említett irányelvet úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az alapügyben szereplőhöz hasonló olyan nemzeti szabályozás, amely azt írja elő, hogy az ilyen közvetítési eljárás keretében a fogyasztóknak ügyvéd segítségét kell igénybe venniük, illetve hogy a fogyasztók csak akkor léphetnek vissza a közvetítési eljárástól, ha bizonyítják, hogy e döntésük megfelelő indokon alapul.

Aláírások